

Vesel sem, da si uporabil čudo sodobne tehnike in želiš preko nje spoznati zanimivosti ribniške doline in še bolj konkretno: Maticovo etno hišo. Naj ti že sedaj povem, da, če boš bral ta zapis do konca, boš v nadaljevanju spoznal nekaj etnoloških zanimivosti ribniške doline.

Po stoletjih nekega načina življenja sodobniki želimo predstaviti svetu preteklo življenje kot turistično zanimivost. Življenje, ki je bilo potrebno, da so na skopi in razdrobljeni zemlji preživele družine s številnimi družinskimi člani, je bilo zelo drugačno – skromno, kot je sedanje. Ker je zdajšnji čas zelo spremenil naše življenje, poskušamo nekateri na različne načine ohranjati spomin na čase, ko ljudje niso poznali dela v tovarnah in sodobne tehnike. Razumljivo je, da se življenje skoraj vsak dan, vsak teden ali leto nepreklicno spreminja. Nekatero spremembo se pokažejo šele po desetletjih, stoletjih! Spreminjanje je nujno, sicer bi še vedno živeli v kameni dobi. A na nas je, da vsaj v majhnih okvirih zadržimo vzorce preteklosti, da bodo tudi naši nasledniki vedeli, kako so živeli ljudje petsto let pred njimi.

Ribniška dolina, ki se razteza od kočevske ravnine pa do bloške planote, ima laskav naziv suhorobarska dežela. Želimo jo prikazati kot atraktivnost. Še nekaj desetletij nazaj pa je bila sedanja atraktivnost kruta realnost. Sam sem se poskušal pred desetletji v takem življenju. Verjemite, nisem vzdržal takega življenja. Sedanji idilični pogled na krošnjarja, je bil v praksi zelo krut. Moral si prodati tisto, kar si nosil hrbtu in z zasluženim denarjem preživeti sebe in svojo družino. Tudi takrat je veljalo, da kupec vedno išče tisto, kar nimaš. A hrbet ni bil dovolj veliko skladišče. Prenočevanje, hrana, o Bog pomagaj, za današnje razmere naporno in nezdravo življenje. Potrebna je bila velika spretnost in znanje izdelave rešet, sit... Delavnica je bila na klopi pred hišo ali celo v jarku ob cesti sredi vasi. Pa desetine firbcev okrog tebe. Dolga odsotnost od doma je terjala od preostale družine povečano delo na domačijah. Vse to je bila realnost ljudi te doline.

Zimski čas, ni bil čas spanja in počitka. Takrat se je moralo narediti tisto, kar se bo prodalo čez poletje. Kar je manjkalo za ponudbo, se je moralo dokupiti pri drugem izdelovalcu. Vladala je nedogovorjena specializacija proizvodnje. Ni bilo delavnic, strojev; le nož in nekaj doma narejenih pripomočkov in treba je bilo narediti uporaben izdelek. Bistre glave takratnih ljudi, so vedele, da je najcenejša surovina leskova palica, ki se v jeseni poseka ob robu gozda.

Morda bo kdo vprašal, kdaj sploh so se začeli ljudje ukvarjati z izdelavo teh izdelkov. Nuja za obdelavo, ne preveč bogate zemlje, jih je prisilila, da so izumljali izdelke s katerimi so si olajšali delo na polju in v gospodarstvu. Ko pa so se končali turški vpadi in so se hoteli osiromašeni ljudje odseliti iz teh krajev, je dunajski dvor s pragmatično demografsko politiko omogočil, da so

Prispeval Ivan Šega

Sobota, 22 September 2012 08:47 -

ljudje ostali na svoji zemlji. 1492. leta je Dvor izdal Patent, ki je dovoljeval prodajo teh in drugačnih izdelkov po vsem cesarstvu. Ljudje so povečali izdelavo tistega, kar so sicer znali in mogli narediti, ne samo preko zime, temveč tudi preko poletja. Oblikovali so se izdelovalci in prodajalci. Še danes je tako. Le, da se danes v gospodarstvih kaj malo uporabljajo ti izdelki – izdelavo je prevzela industrija, in sedanji krošnjarji niso več to, kar so nekoč bili. Krošnjo je zamenjal tovorni avto, tisto pravo suho robo pa tehnični izdelki, ki pa, hvala bogu, še vedno temeljijo na lesu in nadomeščajo v trgovini nuden dražji izdelek.

Dovolj je besed o suhorobarstvu. V Maticovi etno hiši boste stopili za desetletja in stoletja nazaj, ter dojeli takratno družinsko življenje kmetov – suhorobarjev. V posebnem delu boste videli, kakšni so bili domovi izdelovalcev teh izdelkov. V drugem delu pa boste videli pripomočke, s katerimi so si pomagali, da so obdelali krpe zemlje in da so pridelek pripravili do kuhinjske mize.

To vam ne pišem zato, da bi vas zavajal; želim vam le posredovati tisto, kar sem sam živel in doživel v mladih letih. Bil sem kmečki fant, ki me je oče hotel izučiti za krošnjarja, pa sem ostal kmet in sem delal na kmetiji z vsemi razstavljenimi orodji. Dojel sem, da s tem ne bo dovolj kruha, pa sem se šolal in morda v življenju nekaj dosegel, če drugega ne, vsaj to, da je treba spoštovati preteklost. Lahko rečem, da sem eden izmed še redko živečih, ki sem, kar prikazujem v muzeju, tudi sam počel. V tretjem življenjskem obdobju se trudim zapisati in pisno zabeležiti čas, ki sem ga živel in ga še živim. Vse z namenom, da bo čim več zabeleženega ostalo zanamcem.

Če se boste odločili, da nas obiščete, lahko kombinirate obisk z drugimi zanimivostmi tega kraja. Cerkev pri Novi Štifti je že eden izmed njih, pa Križev pot, ki vodi od Maticove etno hiše do cerkve, pa še marsikaj, kar boste izvedeli, če boste radovedni.

Lepo povabljeni v Maticovo etno hišo – njen avtor in lastnik: **Ivan Šega**